

**ANAYASA MAHKEMESİ TÜTÜN MAMULLERİNİN
TÜKETİLMESİNDEN DOĞAN CEZALARIN
6111 SAYILI YASA KAPSAMI DIŞINDA
BIRAKILMASINI ANAYASAYA AYKIRI BULMADI**

ÖZET : Anayasa Mahkemesi, 4207 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre tütün mamullerinin tüketilmesinden dolayı 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 39. maddesine istinaden verilen idari para cezasının, 13.2.2011 günlü, 6111 sayılı Kanun ile getirilen **af kapsamı** dışında bırakılmasını Anayasaya aykırı bulmadı.

Anayasa Mahkemesi 19 Mayıs 2012 tarihli ve 28297 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 27.10. 2011 tarihli ve E: 2010/46 ve K: 2011/145 sayılı Kararında 13.2.2011 günlü, 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Ve Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 17. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları hariç olmak üzere ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir. Kararın gerekçesi aşağıdaki gibidir.

"Bu nedenle itiraz konusu kural ile öngörülen affa konu kabahatler arasındaki ayrımın Anayasa'da güvence altına alınan kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı olduğu söylenemez. Zira yasa koyucu idari para cezalarının affı konusunda ayrım yaparken, kabahatleri işleyen bireylerin sahip oldukları farklı hukuki konum ve statüleri göz önüne almış, farklı konum ve statüleri doğuran farklı kabahat eylemleri ve bu eylemler dolayısıyla ihlal edilen farklı yasal düzenlemeleri af politikasına esas aldığından kanun önünde eşitlik ilkesi ihlal edilmemiştir. Ayrıca itiraz konusu kural ile getirilen düzenleme bireylerin temel hak ve özgürlüklerini tümüyle ortadan kaldıran veya

hak ve özgürlüklerin kullanımını özü itibarıyla imkânsız kılan bir yasama tasarrufu niteliğinde değildir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir”

Söz konusu Anayasa Mahkemesi, bu Sirkülerimize ek olarak verilmiştir.

Saygılarımızla...

TÜRMOB Sirküler Rapor

19 Mayıs 2012, Cumartesi

Resmi Gazete

Sayı : 28297

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2011/46

Karar Sayısı : 2011/145

Karar Günü : 27.10.2011

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Narman İcra Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 1- 13.2.2011 günlü, 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Ve Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 17. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları hariç olmak üzere..." bölümünün,

2- 31.3.2011 günlü, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 6. maddesiyle 9.6.1932 günlü, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 354. maddesine eklenen fıkrada yer alan "...bu Kanunda öngörülen..." ibaresinin, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

4207 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre tütün mamullerinin tüketilmesinden dolayı 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 39. maddesine istinaden verilen idari para cezasının, 13.2.2011 günlü, 6111 sayılı Kanun ile getirilen af kapsamı dışında bırakılmasını ve 6217 sayılı Kanun'un 6. maddesiyle 9.6.1932 günlü, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 354. maddesine eklenen fıkrada yer alan "...bu Kanunda öngörülen..." ibaresini Anayasa'ya aykırı bulan mahkeme iptal istemiyle başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

" I. İşin Mahiyeti ve Yeniden Değerlendirme Nedenleri: Öncelikle eldeki işin niteliğinin irdelenmesi gerekmiştir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 7/2. maddesinde, suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunacağı düzenlenmiştir. Somut olayda, Narman Malmüdürlüğüne 69,00 TL. idari para cezasının 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. hükümleri uyarınca tahsili için 09.06.2010 tarihinde borçluya ödeme emri tebliğ edildiği, ancak adı geçen borçlunun süresi içinde borcunu ödemediği gibi mal beyanında da bulunmadığı anlaşılmalı şikayet üzerine mahkememizin 09.07.2010 tarihli ve 2010/94 D.İş sayılı kararı ile borçlunun 6183 sayılı A.A.T.U.H.K.'nun 60. maddesine göre mal beyanında bulununcaya değin ve üç ayı geçmemek üzere hapsen tazyikine karar verilmiş, ancak hüküm tarihinden sonra 25/02/2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması

Hakkında Kanununun 17. maddesinin birinci fıkrası ile, 7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39. maddesi uyarınca verilen idari para cezaları hariç olmak üzere miktarı 120,00 TL.'den az olan idari para cezalarının tahsilinden vazgeçilmiş, yine 14/04/2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 6. maddesi ile de, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre verilen nafaka alacakları hariç olmak üzere alacak miktarı Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında kalan takiplerde 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununda öngörülen disiplin ve tazyik hapsi uygulanmayacağı belirtilmiştir. Dolayısıyla, mahkememizce borçlu Ahmet Mete hakkında daha önce verilen 6183 sayılı anılan Kanuna göre mal beyanında bulunmama eyleminden ötürü hapsen tazyikine ilişkin hükümden sonra yukarıda anılan yasa maddeleri ile hukuksal durumunda bir değişiklik olup olmadığının 5237 sayılı T.C.K.'nun 7/2. maddesine göre değerlendirilmesi zorunlu görülmüştür.

II. Usul Yönünden: Yukarıda da zikredildiği üzere, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 152. maddesinde, "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır..." hükmü yer almakta olup; benzer şekilde 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinde, "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa" şeklindeki bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu sebeple; her ne kadar işbu başvuruya konu iptali istenen hükümler teknik anlamda bir "dava"da uygulanacak maddeler olmasa da; işin mahiyeti gereği hukuki bir talep karşısında hukuki bir "karar"da uygulanacak olan bir yasa maddesidir. İşin niteliği dikkate alındığında böylesi talepler böylesi bir hukuki işleme (Değişik iş esas kaydına) konu olabilecektir. Bu bakımdan; talebi olumlu ya da olumsuz şekilde sonuçlandırmanın mahkememize ait bir görev oluşu, böylesi taleplerin hukuken bu şekilde ele alınmasının zorunlu oluşu, Anayasa'ya aykırı olduğuna inanılan bir yasa maddesini bir hakimin bu teknik ayrıntı nedeniyle uygulamak zorunda bırakamayacağı gibi hususlar nazara alınarak; işbu başvurunun geniş anlamda yorumlanabilecek bir "dava" gibi yorumlanarak talebin esastan değerlendirilmesi Yüksek Mahkemenizden arz ve talep olunur.

Ayrıca, işin mahiyeti itibarıyla sonucunda borçluya hürriyetini yoksun kılabilecek şekilde hapsen tazyikine karar verilmesi söz konusu olduğundan ve esasın usüle feda edilemeyeceği kuralı da dikkate alındığında, hakimin ortada sırf teknik anlamda bir "dava" olmadığı için Anayasa'ya aykırı olduğuna inandığı bir yasa maddesini uygulamak zorunda bırakılması halinde kişinin hürriyetini haksız yere yoksun bırakılmasına yol açılacağı da değerlendirilerek, işin geniş anlamda bir dava olduğu gözetilmek suretiyle mahkememizce ciddi görülen Anayasa'ya aykırılık iddiasının esastan incelenmesi yerinde olacaktır.

Nitekim Anayasa Mahkemesinin 22.02.2006 tarihli ve 2003/29-2006/24 esas ve karar sayılı kararı ile, Hamur Sulh Ceza Mahkemesinin bir değişik iş dosyasındaki başvurusu üzerine, Anayasa Mahkemesince; ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından bahisle işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

III. Esas Yönünden:

1- 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 17. Maddesi Yönünden:

Öncelikle belirtmek gerekir ki, somut olayda mal beyanında bulunmama eylemine konu idari para cezası 69,00 TL. olup, bu tutarın anılan maddenin birinci fıkrasındaki tahsilinden vazgeçilen 120,00 TL.'nin altında olduğu kuşkusuzdur. Ayrıca, söz konusu idari para cezasının tütün mamüllerinin tüketilmesi kabahati nedeniyle verildiği anlaşılmaktadır. Anılan maddenin birinci fıkrasında, 120,00.-TL.'nin altında olan idari para cezalarının tahsilinden vazgeçildiği belirtilmiş, ancak 7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları istisna tutulmuştur. Dolayısıyla, eğer tütün mamüllerinin belirli mahallerde tüketilmesi kabahatine ilişkin idari para cezaları istisna tutulmasaydı, işbu davaya konu eylem yönünden de eylemin kaynağı olan borcun tahsilinden vazgeçilmesi nedeniyle ceza verilmesine yer olmadığına karar verileceğinden, işbu maddenin somut olayda uygulanması söz konusudur.

Bilindiği üzere, kabahatler ve idari yaptırımları, genel esasları itibarıyla 5326 sayılı Kabahatler Kanununda düzenlenmiş olup, bu Kanunda Ve çeşitli özel Kanunlarda kabahat teşkil eden eylemler ve idari yaptırımları ayrıca belirtilmiştir. 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2. maddesinde; kabahat, “kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır.” şeklinde tanımlanmış, anılan Kanunda, emre aykırı davranış, dilencilik, kumar, sarhoşluk, gürültü, rahatsız etme, işgal, tütün mamüllerinin tüketilmesi, kimliği bildirmeme, çevreyi kirletme, afiş asma gibi eylemler kabahat olarak düzenlenmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararlarında belirtildiği üzere, Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen “yasa önünde eşitlik ilkesi”, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Diğer yandan, eşitlik temeline dayanan adil bir hukuk düzeni kurmak, hukuk devletinin en önemli işlevlerinden biri olduğundan hukuksal eşitlik sağlanmadan hukuk devleti ilkesinin gerçekleşmeyeceği açıktır.

Yasakoyucu, kuşkusuz, Anayasa'nın ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla cezalandırmada güdülen amacı da gözeterek hangi eylemlerin suç veya kabahat sayılacağını ve bunlara verilecek cezanın türü ve miktarı ile artırım ve indirim nedenlerini saptayabileceği gibi verilen idari para cezalarının tahsilinden vazgeçilmesini de öngörebilir. Ancak böyle bir düzenleme yapılması durumunda, eşitlik ilkesi, bundan aynı durumda bulunan herkesin eşit olarak yararlandırılmasını gerektirir.

Somut davada yeniden değerlendirmeye konu olaya uygulanacak kanun maddesi olan 6111 sayılı anılan Kanunun 17. maddesi ile hemen tüm idari para cezaları yönünden, üstelik daha ağır idari yaptırımı gerektiren kabahatlar yönünden dahi, tahsilinden vazgeçilmesi sağlanmış, yalnızca tütün mamüllerinin tüketilmesine ilişkin kabahat yönünden verilen idari para cezaları kapsam dışı bırakılmıştır. Bu itibarla, benzer nitelikteki hatta daha hafif idari yaptırımı gerektiren kabahati işleyenler için farklı uygulama öngören bu düzenlemenin haklı bir nedeni bulunmadığı açıktır.

Diğer yandan, adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu sürdürmekle yükümlü olan hukuk devletinde, yalnız kabahat ve cezaların saptanmasında adil ölçülerin gözetilmesiyle yetinilemez; bunların kaldırılması, değiştirilme ya da kimi olanakların tanınmasını söz konusu olduğunda da aynı ölçülerin esas alınması zorunludur. Dava konusu düzenlemeyle daha fazla idari yaptırımı gerektiren

kabahati tahsilinden vazgeçme kapsamına alıp, hafif olanında bu olanakları yararlandırmamanın adil olduğu ileri sürülemez. Bu nedenlerle, 25/02/2011 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 17. maddesinin birinci fıkrasındaki, “7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları hariç olmak üzere,” ibarelerinin Anayasa’nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılmıştı

2- 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 6. Maddesi Yönünden: Anılan madde ile, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 354. maddesine yeni bir fıkra eklenerek, nafaka alacakları istisna tutulmak suretiyle alacak miktarı Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında kalan takiplerde bu Kanunda öngörülen disiplin ve tazyik hapsi uygulanmayacağı düzenlenmiştir. Somut olayda, idari para cezasının miktarının 69,00 TL. Olduğu, 2011 yılı için öngörülen aylık brüt asgari ücret tutarının 697,50 TL. olduğu, dolayısıyla söz konusu idari para cezasının 2004 sayılı İ.İ.K.’nun 354. maddesine eklenen fıkrada belirtilen tutarın altında olduğu, dolayısıyla eğer 6183 sayılı Kanun kapsam dışında bırakılmamış olsaydı anılan hükmün somut olaya uygulanması ihtimali bulunduğu açıktır.

İcra ve İflas Kanununda disiplin ve tazyik hapsini gerektiren eylemler, anılan Kanunun 331. ve devamı maddelerinde, ödeme şartını ihlal (madde 340), nafaka yükümlülüğüne uymama (madde 344), çocuk teslimi emrine muhalefet (madde 341) v.b. şeklinde belirtilmiş, aynı Kanunun 76. maddesinde de, “Mal beyanında bulunmayan borçlu, alacaklının talebi üzerine beyanda bulununcaya kadar icra mahkemesi hakimi tarafından bir defaya mahsus olmak üzere hapisle tazyik olunur. Ancak bu hapis üç ayı geçemez.” şeklinde İ.İ.K. hükümlerine tabi borçlar yönünden mal beyanında bulunmama eyleminin hapsen tazyik ile cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Öte yandan, 6183 sayılı A.A.T.U.H.K.’nun 60. maddesinde ise, bu Kanun hükümlerine tabi borçlar yönünden eylemin hapsen tazyiki gerektirdiği düzenlenmiştir.

6217 sayılı anılan Kanunun 6. maddesi ile 2004 sayılı İ.İ.K.’nun 354. maddesine eklenen fıkra ile, “Bu Kanunda öngörülen” denilmek suretiyle yalnızca İ.İ.K.’ndaki borçlar yönünden belirli bir tutarın altındaki alacaklar bakımından tazyik hapsi uygulanmayacağı belirtilmekle, 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. hükümleri kapsamındaki alacaklar kapsam dışında bırakılmıştır. Diğer bir anlatımla, 2004 sayılı İ.İ.K. hükümleri kapsamındaki alacaklar bakımından anılan Kanunun 354. maddesine 6217 sayılı Kanunun 6. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca brüt asgari ücretin altında olmak kaydıyla bu Kanundaki (2004 sayılı İ.İ.K.’daki) eylemler bakımından tazyik hapsi verilmeyeceği belirtilmiş, ancak 6183 sayılı A.A.T.U.H.K. hükümlerindeki hapsen tazyiki gerektiren eylem kapsama dahil edilmemiştir. Böylelikle, 2004 sayılı İ.İ.K.’nun 76. maddesine göre mal beyanında bulunmayan borçlunun eylemi ile 6183 sayılı A.A.T.U.H.K.’nun 60. maddesine göre mal beyanında bulunmayan borçlunun eylemi niteliği itibarıyla tamamen aynı olduğu halde sırf borcun kaynağı nedeniyle farklı hükümlere tabi olacaktır. Hatta, mal beyanında bulunmama eylemine göre daha ağır sonuçları bulunan İ.İ.K.’daki kimi eylemler bakımından dahi belirli bir tutarın altındaki alacaklar bakımından ceza verilemeyecek iken, salt 6183 sayılı anılan Kanunda düzenlenen mal beyanında bulunmama eyleminden ötürü belirtilen alacak miktarı gözetilmeden, her durumda, ceza verilmesi söz konusudur. Bunun da, açıkça Anayasa’nın 2. ve 10. maddelerinde düzenlenen eşitlik ve hukuki devlet ilkesine aykırı olduğu, bu nedenle 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 6. maddesi ile 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 354.

maddesine eklenen fıkradaki “bu Kanunda öngörülen” ibarelerinin iptalinin gerektiği mahkememizce değerlendirilmiştir.

Tüm bu nedenlerle, söz konusu yasa maddelerinin bazı kısımlarının iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmak üzere aşağıdaki karar verilmiştir.

KARAR: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1- İşbu davanın çözümü için uygulanması gerekebilecek olan;

a) 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 17. maddesinin birinci fıkrasındaki, “7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları hariç olmak üzere,” ibarelerinin,

b) 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanununun 6. maddesi ile 2004 sayılı icra ve İflas Kanununun 354. maddesine eklenen fıkradaki “bu Kanunda öngörülen” ibarelerinin,

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu düşünüldüğünden, iptali için Anayasa Mahkemesine BAŞVURULMASINA,

2- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 152/3. maddesi uyarınca beş ay içinde Anayasa Mahkemesince bir karar verilmemesi durumunda, beş ay sonra işbu dosyanın yeniden ele alınarak yürürlükteki kurallar uyarınca davanın karara bağlanmasına,

Karar verildi.”

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

1- 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Ve Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un itiraz konusu bölümü de içeren 17. maddesinin bir numaralı fıkrası şöyledir:

“7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları hariç olmak üzere, 31/12/2010 tarihinden (bu tarih dâhil) önce idari yaptırım kararı verildiği halde bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla ilgisine tebliğ edilmemiş olan ve genel bütçeye gelir kaydı gereken ve her bir kabahat için 120 Türk Lirasının (bu tutar dâhil) altında kalan idari para cezaları tebliğ edilmez, tebliğ edilmiş olanların ve buna bağlı fer’i alacakların tahsilinden vazgeçilir. Bu fıkra kapsamına giren ve mülga 5539 sayılı Kanun ile 6001 sayılı Kanun gereğince verilen idari para cezası ile birlikte ilgisine tebliği gereken ve tutarı 12 Türk Lirası ve altında kalan geçiş ücretleri için de bu fıkra hükmü uygulanır.”

2- 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un itiraz konusu ibareyi de içeren 6. maddesi şöyledir:

“2004 sayılı Kanunun 354 üncü maddesinin başlığı “Davanın ve cezanın düşmesi ile ceza verilemeyecek haller” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Nafaka alacaklarına ilişkin talepler hariç, alacak miktarı asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından her yıl belirlenen aylık en yüksek brüt asgari ücret tutarının altında kalan takiplerde **bu Kanunda öngörülen** disiplin ve tazyik hapsi uygulanmaz.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, SerruhKALELİ, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Fettah OTO, Serdar ÖZGÜLDÜR, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Alparslan ALTAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI ve Erdal TERCAN'nın katılımlarıyla 18.5.2011 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural sorunu üzerinde durulmuştur.

Anayasa'nın 152. ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, 31.3.2011 günlü 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 6. maddesiyle, 9.6.1932 günlü, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 354. maddesine eklenen fıkrada yer alan "...*bu Kanunda öngörülen...*" ibaresinin Anayasa Mahkemesi'nce iptali halinde, belli bir miktarın altında kalmak kaydıyla takibi için hapsen tazyik cezası verilen alacakların kamu-özel ayrımı olmaksızın tüm alacaklar için kaldırılacağını, dolayısıyla borçlu şahıs hakkında, 4207 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre bütün mamullerinin tüketilmesinden dolayı verilen idari para cezasının tahsili için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun'un 60. maddesi uyarınca verilen hapsen tazyik cezası da uygulanamayacağından söz konusu ibarenin davada uygulanacak kural olduğunu ileri sürmektedir.

6217 sayılı Kanun ile getirilen değişiklik incelendiğinde; değişikliğin tüm alacakların takibinde hapsen tazyik cezasını kaldıran genel amaçlı bir düzenleme olmadığı, aksine belirli bir kanuna münhasır olmak üzere 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenen ve belli bir miktarın altında kalan alacakların takibi hakkında olduğu, diğer bir anlatımla kanun koyucunun kamu-özel ayrımı olmaksızın tüm alacaklar için hapsen tazyik cezasını kaldırmak amacıyla değişikliğe gitmediği, sadece İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenen nafaka alacakları hariç olmak üzere diğer alacakların takibi hakkında belli bir miktarın altında kalmak kaydıyla hapsen tazyik cezasını kaldırdığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 354. maddesine eklenen fıkrada yer alan "...*bu Kanunda öngörülen...*" ibaresi bakılmakta olan davada uygulanacak kural niteliği taşımamaktadır.

Açıklanan nedenlerle,

1- 31.3.2011 günlü, 6217 sayılı Yargı Hizmetlerinin Hızlandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 6. maddesiyle, 9.6.1932 günlü, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 354. maddesine eklenen fıkrada yer alan "... *bu Kanunda öngörülen...*" ibaresinin, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanma olanağı bulunmadığından, bu ibareye ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle reddine,

2- Dosyada eksiklik bulunmadığından, 13.2.2011 günlü, 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Ve Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 17. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları hariç olmak üzere..." bölümünün, esasının incelenmesine,

OYBİRLİĞİYLE, karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu sürdürmekle yükümlü olan hukuk devletinde, yalnız kabahat ve cezaların saptanmasında adil ölçülerin gözetilmesiyle yetinilemeyeceği, bunların kaldırılması, değiştirilme ya da kimi olanaklar tanınması söz konusu olduğunda da aynı ölçülerin esas alınmasının zorunlu olduğu, dava konusu düzenlemeyle daha fazla idari yaptırımı gerektiren kabahat nedeniyle verilen idari para cezasının tahsilinden vazgeçilmesine rağmen, hafif olanın da tahsilden vazgeçilmemesinin adil olmadığı, Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen yasa önünde eşitlik ilkesinin, hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusu olduğu, bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörüldüğü, eşitlik ilkesinin amacının, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemek olduğu, oysa somut davada yeniden değerlendirmeye konu olaya uygulanacak kural ile hemen tüm idari para cezaları yönünden, üstelik daha ağır idari yaptırımı gerektiren kabahatler yönünden dâhil, tahsilden vazgeçilmesi sağlanmış olmasına rağmen, yalnızca tütün mamullerinin tüketilmesine ilişkin kabahat yönünden verilen idari para cezalarının kapsam dışı bırakıldığı ve dolayısıyla benzer nitelikte hatta daha hafif idari yaptırımı gerektiren kabahati işleyenler için farklı uygulama öngören bu düzenlemenin haklı bir nedeninin bulunmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu bölümü de içeren 6111 sayılı Kanun'un 17. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, 7/11/1996 günlü ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun 5. maddesinin birinci fıkrası ile 30/3/2005 günlü ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 39. maddesine göre verilen idari para cezaları hariç olmak üzere, 31/12/2010 tarihinden (bu tarih dâhil) önce idari yaptırım kararı verildiği halde bu Kanun'un yayımlandığı tarih itibarıyla ilgisine tebliğ edilmemiş olan ve genel bütçeye gelir kaydı gereken ve her bir kabahat için 120 Türk Lirasının (bu tutar dâhil) altında kalan idari para cezalarının tebliğ edilmeyeceği, tebliğ edilmiş olanların ve bunlara bağlı fer'i alacakların tahsilinden vazgeçileceği kural altına alınmıştır. Böylece 4207 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrası kapsamında 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'na atf yapılarak bu Kanun'a göre verilen idari para cezaları af kapsamı dışında tutulmuştur.

Anayasa'nın, Cumhuriyetin niteliklerinin belirlendiği 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin insan haklarına saygılı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik, sosyal bir hukuk devleti olduğu vurgulanmıştır. Anayasa Mahkemesi kararlarına göre hukuk devleti, insan haklarına saygılı ve bu hakları koruyucu adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu sürdürmekle kendini yükümlü sayan, bütün işlem ve eylemleri yargı denetimine bağlı olan devlettir.

İtiraz konusu kuralda yasama organı siyasal bir yetki olan hukuk politikası anlayışı gereği, bazı kabahatlerin yaptırımı olarak uygulanan idari para cezalarını, belli bir tutarın altında kalmak kaydıyla, af kapsamına almış ancak bu arada tütün mamullerinin tüketilmesi sonucu uygulanan idari

para cezalarını af kapsamı dışında bırakmıştır. Yasama organının söz konusu af politikasını oluştururken, uygulanan yaptırımların sebebi olan kabahatlerin hafif ya da ağır olup olmadığından değil, kabahatlerin niteliklerini göz önüne alarak hareket ettiği ve bu doğrultuda yasal düzenlemede bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu anlamda yasa koyucunun kamu yararını sağlama adına kabahatlerin niteliklerinden hareketle bu kabahatlerin yaptırımı olan idari para cezalarının kaldırılmasına ilişkin bir af politikası oluşturması yasama organının takdir yetkisi içindedir. Anayasa Mahkemesi kararlarında vurgulandığı üzere yasa koyucu, genelde hukuk politikası özelde de ceza politikası gereği Anayasa'nın ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla cezalandırmada güdülen amacı da gözeterek hangi eylemlerin suç veya kabahat sayılacağını ve bunlara verilecek ceza veya yaptırımın türü ve miktarı ile artırım ve indirim nedenlerini saptayabileceği gibi verilen idari para cezalarının tahsilinden vazgeçilmesini de öngörebilir.

Diğer taraftan Anayasa'nın 10. maddesinde herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu belirtilmiştir. Eşitlik ilkesinin amacı, hukuksal durumları aynı olanların kanunlarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere kanun karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Bu ilke ile eylemler değil hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durum ve konularındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi zedelenmiş olmaz.

İtiraz konusu kural ile, belirli bir tutarın altında kalan idari para cezaları af kapsamına alınmış, ancak 4207 sayılı Yasa kapsamında verilen idari para cezaları af kapsamı dışında bırakılmıştır. Af kapsamı belirlenirken kabahatlerin niteliğinden hareket edilmiş, farklı kabahatler ile farklı yasal düzenlemeleri ihlal eden dolayısıyla da farklı hukuksal konum ve statüde bulunan bireyler açısından bir ayırmda bulunulmuştur.

Bu nedenle itiraz konusu kural ile öngörülen affa konu kabahatler arasındaki ayırımın Anayasa'da güvence altına alınan kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı olduğu söylenemez. Zira yasa koyucu idari para cezalarının affı konusunda ayırım yaparken, kabahatleri işleyen bireylerin sahip oldukları farklı hukuki konum ve statüleri göz önüne almış, farklı konum ve statüleri doğuran farklı kabahat eylemleri ve bu eylemler dolayısıyla ihlal edilen farklı yasal düzenlemeleri af politikasına esas aldığından kanun önünde eşitlik ilkesi ihlal edilmemiştir. Ayrıca itiraz konusu kural ile getirilen düzenleme bireylerin temel hak ve özgürlüklerini tümüyle ortadan kaldıran veya hak ve özgürlüklerin kullanımını özü itibarıyla imkânsız kılan bir yasama tasarrufu niteliğinde değildir.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

VI- SONUÇ

13.2.2011 günlü, 6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Ve Diğer Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 17. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinin "7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrası ile 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesine göre verilen idari para cezaları hariç olmak üzere ..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 27.10.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

